

Patientsäkerhets- berättelse 2022

Barn- och ungdomsnämnden
Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Patientsäkerhetsberättelse
Beslutande instans: Barn- och ungdomsnämnden
Datum för beslut: 2023-02-21
Diarienummer: XX

Gäller för: Barn- och ungdomsförvaltningen
Giltighetstid: 12 månader
Revideras senast: 2024-03-01
Dokumentansvarig: Verksamhetschef enligt HSL

Innehåll

Innehåll.....	2
Sammanfattning	3
2. Engagerad ledning och tydlig styrning	4
2.1 Övergripande mål och strategier	4
2.1.1 Organisation och ansvar	5
2.1.2 Samverkan för att förebygga vårdskador	6
2.1.3 Informationssäkerhet	6
2.1.4 Strålskydd.....	7
2.2 En god säkerhetskultur	7
2.2.1 Adekvat kunskap och kompetens	8
2.3 Patienten som medskapare.....	9
3. Agera för säker vård	11
3.1 Öka kunskap om inträffade vårdskador	13
3.2 Tillförlitliga och säkra system och processer	13
3.3 Säker vård här och nu.....	14
3.3.1 Riskhantering.....	14
3.4 Stärka analys, lärande och utveckling	14
3.4.1 Avvikelse	14
3.4.2 Klagomål och synpunkter.....	16
3.5 Öka riskmedvetenhet och beredskap	16
4. Mål- och strategiarbete.....	17
4.1 Utvärdering av mål och strategier för 2022.....	17
4.2 Mål och strategier för 2023.....	18
Referenser.....	19

Sammanfattning

Sedan januari 2021 har elevhälsan i Alingsås kommun ett nytt ledningssystem, målet med det är att följa organisationen av den samlade elevhälsan, med en egen enhetschef tillika verksamhetschef enligt HSL för kuratorer, skolsköterskor, skolläkare och psykologer.

Ledningssystemet ska ses som ett led i att samordna rutiner och processer för de insatser elevhälsan utför som faller under HSL och beskrivs därför i en samlad patientsäkerhetsberättelse. De yrkeskategorier som berörs i den samlade elevhälsan är skolsköterskor, skolläkare och psykologer. Det är viktigt att se den medicinska och psykologiska insatsen som delar av den tvärprofessionella helhet elevhälsoteamen utgör, även om de andra professionerna inte gör insatser som faller under HSL. Detta då arbetet i elevhälsoteamen främst styrs av uppdrag reglerade av skollag. Inte desto mindre faller stora delar av den medicinska insatsens arbete och en liten men betydande del av den psykologiska insatsens arbete under HSL. Barn och ungdomsnämnden är i detta fall vårdgivare.

Patientsäkerhetsarbetet hör därför automatiskt samman med och är avhängigt det övriga systematiska kvalitetsarbetet i verksamheten. Här har Barn- och ungdomsförvaltningen satsat på en ny struktur och elevhälsan gör sin specifika delanalys samt deltar i varje skolenhets kvalitetsarbete. Arbetet med att utveckla och implementera det systematiska kvalitetsarbetet löper enligt plan till 2026.

Under våren -22 valde dåvarande verksamhetschef för HSL att avsluta sitt uppdrag inom Alingsås kommun. En tf verksamhetschef för HSL utsågs för att tillsammans med MLA och PLA leda arbetet fram till dess att nya verksamhetschefen för HSL började första juni.

Verksamhetschefen för HSL, MLA och PLA har haft regelbundna träffar varje vecka där frågor kring patientsäkerheten lyfts samt arbetet planerats vidare för att uppnå nya ledningssystemets mål; att samordna insatserna enligt HSL för ökad patientsäkerhet. Utgångspunkten har varit fokus på elevhälsans processer där HSL-insatserna måste ses som en del i helheten i skolans arbete och primärt syfta till att eleverna skall ha hög närvaro, trygghet och måluppfyllelse.

Verksamhetschef enligt HSL bedömer att insatser enligt HSL i EMI och EPI under året 2022 har bedrivits patientsäkert.

2. Engagerad ledning och tydlig styrning

2.1 Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

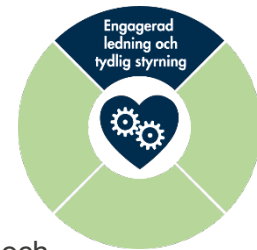
Enligt hälso- och sjukvårdslagen, HSL, är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

För elevhälsans medicinska insats, EMI, är det övergripande målet att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av skolsköterskor och skolläkare med hög kompetens. Verksamheten kommer att fortsätta arbeta med att erbjuda vaccinationer, hälsosamtal och hälsokontroller enligt basprogrammet, kontinuerlig kompetensutveckling samt fortsätta utveckla samverkan med elever och vårdnadshavare.

Det övergripande målet för den del av elevhälsans psykologiska insats, EPI, som regleras under HSL är att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av psykologer med hög kompetens. Verksamheten kommer att fortsätta att, på rektors uppdrag, arbeta med bedömningar och utredningar av elever med skolrelaterade frågeställningar avseende elevers eventuella behov av särskilt stöd knutna till skollagen. Prioriterade är utredningar främst med frågeställning om eventuell rättighet till mottagande i grundsärskolan. Arbetet sker i samverkan med övrig skolpersonal, elevhälsa samt elever och vårdnadshavare.

Vårdgivaren skall planera, leda och kontrollera verksamheten så att den leder till att kravet på en god vård upprätthålls. Verksamhetens mål för patientsäkerhetsarbetet är att bedriva en god och säker vård där risker och händelser identifieras tidigt och kan förebyggas. Det skall finnas säkra rutiner och lokala riktlinjer för arbetet. De skall vara kända för all personal. Arbetsmiljön skall vara sådan att tid finns för planering och kvalitetsarbete. Verksamheten kan därmed skapa ordning och reda så att händelser som kan leda till vårdskador, missförhållande eller andra avvikelser undviks. Strategier för att uppnå dessa mål är att:

- årligen säkra bemanning och kompetens utifrån god vård och en verksamhet som tidigt kan förbygga händelser och avvikelser, genom att medicinsk och psykologisk kompetens finns på samtliga kommunens grundskolor.
- säkra att det finns förutsättningar att arbeta systematiskt med riktlinjer och rutiner som kan implementeras i verksamheten.
- kontrollera och följa upp arbetet genom att fortsatt planera och genomföra ytterligare egenkontroller och riskanalyser.

- arbeta för ett nära samarbete mellan elevhälsans medicinska och psykologiska insats för gemensamma satsningar och samordnat patientsäkerhetsarbete.

2.1.1 Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Ytterst ansvarig för den hälso- och sjukvård som bedrivs av elevhälsan är Barn- och ungdomsnämnden i egenskap av vårdgivare. Det skall inom all hälso- och sjukvård finnas en verksamhetschef enligt Hälso- och sjukvårdslagen, VC HSL, som svarar för verksamheten och har det samlade ledningsansvaret. VC HSL måste inte ha hälso- och sjukvårdsutbildning men får inte bestämma över diagnostik eller vård och behandling om hen inte har tillräcklig kompetens och erfarenhet för detta. I vissa fall måste VC HSL mot bakgrund av sin kompetens uppdra åt annan att fullgöra enskilda ledningsuppgifter med stöd av 30§ HSL.

Sedan januari 2021 har Barn- och ungdomsförvaltningen ett nytt ledningssystem där roller och ansvar för arbetet under HSL klargörs. Den nya organisationen bygger på en samlad elevhälsa där elevhälsan har en egen enhetschef tillika VC HSL för skolsköterskor, skolläkare och psykologer. VC HSL ansvarar för att det inom elevhälsans medicinska och psykologiska insatser finns utsedd Medicinskt ledningsansvarig skolsköterska, MLA, och psykologiskt ledningsansvarig psykolog, PLA, med utökat ledningsansvar i de medicinska frågorna, då VC själv ej har medicinsk kompetens. Uppdraget som VC HSL innehas av Åsa Hansen Algar fram till mars 2022 och från och med juni 2023 av Emilie Torbjörnsdotter. Under tiden mars 2022 till juni 2023 har Sara Dahlin tillförordnat uppdrag som verksamhetschef HSL.

Under 2022 innehas uppdraget som EMI av 11 årsarbetare och EPI av 7 årsarbetare. Både skolsköterskor och psykologer finns representerade på samtliga av kommunens skolor och i samtliga elevhälsoteam, EHT. Gruppen skolläkare består av tre skolläkare, som enligt fastlagt schema finns med på skolläkarmottagningar på samtliga kommunens skolor på regelbunden basis.

Inom Barn- och ungdomsförvaltningen i Alingsås kommun är det VC HSL som anställer skolsköterskor, skolläkare och psykologer med rätt kompetens. VC HSL ansvarar för att det finns rutiner så att skolsköterskor, skolläkare och psykologer får behörighetstilldelning i Alingsås kommun i samband med anställningsstart samt ge behörighet till elevhälsans digitala journalsystem, ProReNata, PRN. VC HSL ansvarar för att medarbetarna har rätt kompetens, ges kompetensutveckling samt ansvar och befogenheter att bedriva en vård av god kvalitet och hög patientsäkerhet, med stöd av MLA och PLA.

Varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, i detta fall skolsköterskor, skolläkare och psykologer, har också ett eget yrkesansvar i att arbetet utförs med god kvalitet och skall medverka och bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker identifieras och rapporteras.

2.1.2 Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Inom den egna verksamheten sker samverkan på elevhälsoteamsmöten och i samarbete med arbetslagen. Psykologerna och skolsköterskorna är en del av elevhälsoteamet på skolenheten och ingår i dess arbetsformer för samverkan. Här är rutiner för ärendegångar, uppföljningar och kommunikation viktiga. Skolenheterna arbetar för att utveckla välfungerande samverkan mellan elevhälsan och pedagogernas arbetslag. Dessa regelbundna dialogmöten har blivit ett forum för hälsofrämjande och förebyggande arbete, vilket möjliggör tidigt upptäckt kring elever som visar tecken på svårigheter och ohälsa.

Många av Alingsås kommuns elever har kontakt med andra vårdgrannar och för att säkerställa processerna i informationsflöde, remissgång och behandlingsresultat förs det regelbundet en samverkan och dialogmöte mellan skola och vårdgrannar. Under året har vårdssamverkan inom SAMLA (Samverkan i Lerum och Alingsås) samt NOSAM (närvårdssamverkan Alingsås) genomförts och där både VC EMI, MLA och PLA deltagit. Formen för vårdssamverkan i individärenden är, enligt beslut i SAMLA, SIP (Samordnad Individuell Plan).

EMI/EPI samverkar med följande parter under elevens skolgång:

- Elever och vårdnadshavare
- Elevhälsan på varje enskild skola i Alingsås kommun
- BVC och förskola inför att elever ska börja förskoleklass
- Elevhälsa inför stadiabyte och skolbyte
- Elevhälsa på gymnasieskola vid övergång från grundskola till gymnasieskola
- Kostenheten angående rutiner för elever med behov av specialkost
- Två vårdcentraler för att säkra tillgång av skolläkare

Samverkan och dialogmöte kring uppdrag och vårdkedja med bl.a. ungdomsmottagningen, barn- och ungdomsmedicinska mottagningen, barnhälsovården, logopedimottagningen, barn- och ungdomspsykiatrin, ungas psykiska hälsa och habilitering

Under 2022 har MLA varit del i avvikelsehanteringsgrupp i SAMLA:s regi, i syfte att implementera Medcontrol som är ett digitalt avvikelsehanteringssystem under nästkommande år.

2.1.3 Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Verksamheten i den samlade elevhälsan använder det ovan nämnda säkra webbaserade systemet för dokumentation, PRN, som vidareutvecklat flera funktioner för att den samlade dokumentationen skall var enkel och tydlig att följa från elevhälsoteamsmöten och övriga insatser. Detta bidrar positivt till patientsäkerheten. I syfte att följa upp arbetet med och i journalsystemet finns en utsedd styrgrupp bestående av administratörer inom Barn- och

ungdomsförvaltningen respektive Kultur- och utbildningsförvaltningen, systemansvarig, systemutvecklare samt VC HSL. Styrgruppens syfte är att leda och hålla ihop elevhälsans dokumentation och att säkerställa IT-teknisk kompetens, juridisk kompetens, support och användarkompetens. Styrgruppen säkerställer också att förordningar följs, rutiner blir kända och kan efterföljas och att fortbildning och kompetens kan säkras. I detta arbete ingår exempelvis att introducera nya användare, kontrollera loggar på användare, tilldela behörigheter och att ordna fortbildning inom området.

Regelbunden information om nyheter, kompetensutveckling ges via mail, APT och KM. Under KM uppdateras skolsköterskorna och psykologerna om nya riktlinjer, lagar och författningar som styr verksamheten. Här förs diskussioner om arbetsmetoder för att säkra rutinerna kring patientsäkerheten och att eleverna får en likvärdig EMI/EPI oavsett vilken skola de går på i Alingsås kommun.

När det gäller information till elever och vårdnadshavare ges den muntligt eller skriftligt och dokumenteras i PRN. Information till vårdnadshavare där en klass eller skola behöver få samma information ges på Arena för lärande – Alingsås kommuns plattform för gemensam information i grundskolan.

För att säkerställa att skolsköterskorna och skolläkarna arbetar likvärdigt finns det utarbetat ett Metodstöd i Alingsås kommun där skolsköterskorna och skolläkarna finner riktlinjer som ger stöd i deras arbete. Metodstödet utgår ifrån Göteborg stads metodstöd som Alingsås kommun prenumererar på. MLA leder ett systematiskt arbete att tillsammans med övriga skolsköterskor uppdatera Metodstödet. Det är en pågående process som årligen går igenom för att säkerställa att rutinerna stämmer. På samma sätt finns för psykologerna en särskild metodmapp med riktlinjer som rör EPI:s uppdrag. Denna metodmapp uppdateras och utvärderas kontinuerligt under året.

2.1.4 Strålskydd

SSMFS 2018:5 3 kap. 13 §

Då det saknas moment inom elevhälsan där strålskydd behöver beaktas, förekommer heller inget under denna punkt.

2.2 En god säkerhetskultur

Ledningssystemet för elevhälsans psykologiska och medicinska insatser har utvecklats i samarbete med ledningssystemet för elevhälsans medicinska insats. Detta för att i hög grad samordna och effektivisera rutiner och stöd till verksamheten. Det mesta elevhälsoarbetet sker tvärprofessionellt och samordnat och bör ses som en helhet.

Patientsäkerhetsarbetet sker löpande i verksamheten på psykologernas och skolsköterskornas yrkesspecifika kategorimöten, KM, på gemensamma arbetsplatsträffar

samt på gemensamma utvecklingsdagar. Nya rutiner och riktlinjer, som kan vara till stöd, publiceras och uppdateras i respektive metodmapp på kommunportalens intranät. Utvärdering av verksamheten sker med löpande egenkontroll och formuleras i patientsäkerhetsberättelsen. Denna redovisas för nämnd och övrig elevhälsa samt skolledare för att ligga till grund för utvecklingsområden och förbättringar kommande år.

Varje legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget yrkesansvar att arbetet utförs med god kvalitet och ska medverka och bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls. Varje medarbetare ansvarar för att avvikelser och risker identifieras och rapporteras till MLA/PLA. Arbetet kring avvikelser sker genom egenkontroll och riskidentifiering. MLA/PLA går igenom avvikelserna och ser över vilka åtgärder som gjorts eller behöver göras. Återkoppling sker på kategorimöten, KM, där man lyfter och diskuterar hur man skall arbeta vidare för att komma tillrätta med upphovet till avvikelserna. Avvikelse rapporteras snarast till VC HSL som vid allvarlig händelse rapporterar till vårdgivaren. En Lex Maria anmälan kan i sådana fall vara aktuell. Samtliga avvikelser rapporteras i patientsäkerhetsberättelsen. Beslutade åtgärder följs upp på verksamhetsmöten och dokumenteras i mötesanteckningar.

Under 2022 har samverkan skett med Lerums kommun när det gäller information och uppstart kring avvikelssystemet Medcontrol. Systemet skall hantera avvikelser mellan olika samverkanspartners, vårdgrannar.

Skolsköterskornas dokumentationsgrupp har under 2022 träffats regelbundet dels för att arbeta kring risker som upptäckts när det gäller dokumentation, dels utifrån en förbättringsprocess av de dokumentationsmallar som finns i EMI:s professionsakt i PRN. Gruppen består av representanter ut skolsköterskegruppen under ledning av MLA.

2.2.1 Adekvat kunskap och kompetens

Verksamhetschefen för EMI och EPI ansvarar för ledning, planering och utveckling av verksamheten och att god vård bedrivs. Exempel på detta kan vara att medarbetarna har rätt kompetens, får fortbildning och möjlighet att bedriva en god vård med hög kvalitet. För att kunna bli anställd som skolsköterska i Alingsås kommun ska man vara vidareutbildad till Barnsjuksköterska eller Distriktssköterska, detta för att bland annat säkerställa vaccinationsprocessen för barn och unga men även för att man har större kunskap om barn och ungas hälsa och sjukdomar. För att kunna bli anställd som psykolog i Alingsås Kommun skall man vara legitimerad psykolog. Det är ansvarig rekryterande chef som fattar beslut om eventuella undantag från denna hållning.

De insatser som görs av EMI löpande under året följs upp på skolsköterskornas KM för att diskutera säkerhetskultur, arbetsmetoder, rutiner, lagar och författningar som styr verksamheten. VC HSL informerar om nyheter som berör verksamheten till samtliga skolsköterskor. Under 2022 har information skett löpande via mail för att säkerställa en samlad information kring nyheter, händelser, rutiner mm. Hälsokontroller, hälsosamtal och vaccinationer erbjuds regelbundet utifrån socialstyrelsens rekommenderade basprogram. Uppföljningar av basprogrammet och vaccinationer görs löpande av skolsköterskorna. För

att säkerställa att eleverna får en likvärdig vård finns det utformat riktlinjer för skolsköterskorna och skolläkarna. För att kunna arbeta så likvärdigt som möjligt har skolsköterskorna tillgång till metodstöd. Egenkontroll av olika insatser ger också kunskap kring verksamhetens kvalitet. Resultatet av egenkontroll, uppföljningar och utvärderingar rapporteras och återförs till verksamheten för att säkerställa utveckling och förbättring. Skolsköterskorna ges varje år möjlighet att delta i skolsköterskekongressen som anordnas på nationell nivå.

De insatser som görs av EPI löpande under året följs upp på psykologernas KM genom regelbunden diskussion och prioritering för att säkerställa likvärdighet mellan enheterna. Mötena är också ett viktigt led i den egenkontroll som vårdgivaren skall utföra för att säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontrollen har främjats genom satsningar på ett öppet klimat, samt gemensam handledning där dilemman och utmaningar lyfts. Psykologgruppen har fått kunskap om avvikelshanteringsrutinen och de mallar för rapportering av avvikelser och tillbud som finns. Risker som eventuellt kan inverka på patientsäkerheten har diskuterats och analyserats i gruppen. Psykologgruppen har strukturerat gått igenom de riktlinjer som specifikt gäller psykologernas insats t ex Skolverkets och Socialstyrelsens gemensamma skrift "Vägledning för elevhälsa" och Socialstyrelsens "Psykologutredning i skolan". Vidare ges tid för kollegial handledning vid komplexa bedömningar av tex skolproblematik hos elever med traumabakgrund, annan kulturell bakgrund, socialt belastad situation, psykisk ohälsa m.m. Psykologgruppen deltar i yrkesspecifika nätverk i GR och i Psykologförbundets regi där patientsäkerhetsfrågan lyfts. Psykologerna ges varje år möjlighet att delta i PSIFOS-dagarna, kompetensutveckling på nationell nivå för psykologer i skola och förskola.

2.3 Patienten som medskapare

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Samtliga elever skall ha medinflytande som med tiden, eller under vissa omständigheter, övergår till ett självbestämmande.

All hälso- och sjukvård inom EMI är ett erbjudande. Samtycke till vård, undersökning eller behandling sker i de flesta fall muntligt men vid vaccinering efterfrågas skriftligt medgivande från båda vårdnadshavare. Information om EMI och basprogrammet ges muntligt och skriftligt i början av varje läsår antingen via Arena för lärande eller vid föräldramöte på skolan.

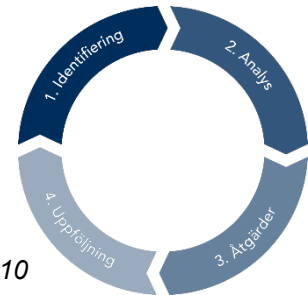
Alla elever i Alingsås kommun erbjuds hälsokontroller, hälsosamtal samt vaccinationer enligt basprogrammet. Detta sker i förskoleklass, åk 2, åk 4, åk 6, åk 8 i grundskolan. Inför ett hälsobesök hos skolsköterskan blir eleverna informerade om vad besöket går ut på och vilka kontroller som skall utföras. Exempel på kontroller är tillväxt, ryggkontroll, syn eller hörselkontroll. Inför ett vaccinationserbjudande som sker i åk 2, 5 och 8 får elever och vårdnadshavare information om detta i både muntlig och skriftlig form. Det är viktigt att eleverna känner sig trygga inför ett besök och de blir mer delaktiga om de får information inför ett besök. Vårdnadshavarna får också information inför att deras barn och ungdomar ska på hälsobesök och att skolsköterska hör av sig om och när det upptäcks något

avvikande och vad som rekommenderas. Under början av 2022 har hälsosamtalen i förskoleklass sett annorlunda ut. För att minimera smittspridning av Covid 19 på enheterna togs beslut att skolsköterskan träffar eleven själv för hälsokontroll och sedan har ett telefonsamtal med vårdnadshavarna. Innan besöket får både elever och vårdnadshavare information om vad hälsobesöket innefattar så att elever och vårdnadshavare känner sig trygga. Skolsköterskorna har sett fördelar med att träffa eleven själv och att ha ett separat samtal med vårdnadshavarna, vilket gjort att skolsköterskorna kommer fortsätta med det här upplägget under kommande år 2023. De vårdnadshavare som önskar följa med på hälsokontrollen är välkommen att göra det.

Överföring av EMI-journal till/från skola utanför kommunen eller fristående skola sker med vårdnadshavares skriftliga medgivande. Samverkan sker med elev och vårdnadshavare kring specialkost samt egenvårdsinsatser. Vid behov samverkar EMI med elev och vårdnadshavare vid information om elevs sjukdom och/eller funktionsnedsättning till elever och/eller personal. Information kan vara både muntlig och skriftlig. Tolk används vid behov. Behöver eleven hjälp med medicinering skrivs en egenvårdsbankett där all information om sjukdom, varför elev måste ta sin medicin, administreringssätt, när, vem och var medicinen förvaras, detta görs för att säkerställa att eleven får rätt medicin vid rätt tillfälle. Det är den behandlande läkaren inom Hälso- och sjukvården som tar beslut om egenvård ska ges men skolsköterskan kan vara behjälplig med information till pedagoger och rektorer. Rektorn beslutar och säkerställer sedan att egenvården kan utföras på skolan.

Psykologgruppen har ambitionen att öka berörd elevs delaktighet och påverkansmöjlighet i arbetet generellt och detta gäller även i patientsäkerhetsarbetet. I sitt arbete skall psykologen vara tydlig och informera vårdnadshavare och elev om rutiner t ex för hur en utredning om skolform är upplagd och var i processen man befinner sig. En del i det förebyggande arbetet är den uppföljning av eleven som sker kontinuerligt i arbetslaget och elevhälsoteamet. Här finns stora fördelar med att psykologen i dagens organisation har möjlighet att följa samma elev över tid. Psykologgruppen har bl.a. deltagit i utbildning erbjuden från förvaltningens enhet Stöd och Utveckling avseende bildstöd för att kunna och stärka elevens delaktighet vid utredning.

3. Agera för säker vård

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Skolsköterskor och psykologer ansvarar var och en för att rapportera händelser som medfört skada eller kunde medfört skada för elev i samband med bedömning, utredning och annan insats som råder under hälso- och sjukvårdslagen, så kallade avvikelser. Dessa anmäls till MLA och PLA och hanteras inom ramen för KM. Samtliga avvikelser rapporteras till VC HSL som tillsammans med MLA och PLA ansvarar för bedömning och analys av händelsen. Till sitt stöd i bedömning av risk och händelseanalys finns också SKR:s rekommenderade handböcker och stödskrifter. I patientsäkerhetsberättelsen sammanställs och analyseras årets avvikelserrapporter och riskanalyser för att se mönster och hitta åtgärder för ökad patientsäkerhet. Då rektor ansvarar för elevens skolgång ger verksamhetschef enligt HSL rapport om händelsen till ansvarig rektor.

I en organisation som den centrala barn- och elevhälsa är säkerställt tillgången till elevhälsans professioner så att likvärdighet och patientsäkerhet uppnås. Vid vakanser har arbetet för enhetens skolsköterskor prioriterats så att basprogrammet med vaccinationer och hälsobesök följs. Detta har varit aktuellt för Ingaredsskolan på grund av en sjukskrivning och Sollebrunns skola under tiden för en rekrytering då dåvarande skolsköterska gick över till MLA-uppdraget. MLA-funktionen stärker upp i arbetet och finns tillgänglig som skolsköterska vid vakanser.

I januari 2022 stod det klart att Alingsås kommun utökade sin psykologiska insats med en heltidstjänst riktad mot förskolan. Rekrytering gick enligt planering och tjänsten kunde startas i mars. I samband med rekryteringen kunde även en vakans ersättas med fast tjänst och gruppen var fulltalig i maj. Under hösten har en psykolog valt att avsluta sin tjänst och en psykolog var föräldraledig. Vakanserna har bemannats med ett vikariat och utökat ansvar för kvarstående psykologer. Konsulttjänst har kunnat undvikas vilket ses lyckosamt då konsultuppdrag både är kostsamt och delvis tidigare identifierats med risker i patientsäkerhet. Samtliga skolenheter och förskolor har haft tillgång till psykolog. Detta är en klar fördel med centralt organiserad och styrd elevhälsa där psykologgruppen ansvarar för likvärdighet och helhet.

Vi ser generellt en utmaning kring rekrytering av elevhälsans professioner där både skolsköterska och psykolog är bristyrken. Utmaningen delar vi med samtliga kommuner inom GR men vi ser att vår centrala organisering är en fördel i jämförelse med kommuner med decentraliserad organisation.

Lokaler och utrustning för arbetet inom EMI/EPI ska vara anpassade för verksamhetens behov.

Inköp av MTA produkter har gjorts för att säkerställa patientsäkerheten. 2 audiometrar har bytts ut under 2022, det har även införskaffats automatiska blodtrycksmätare till några skolor. Under 2023 kommer det bytas ut fler blodtrycksmätare och audiometrar för att säkerställa att den medicinsktekniska utrustningen är ajour.

Arkivskåp finns på skolsköterskans rum eller i nära anslutning för att kunna förvara pappersjournaler. Det finns mottagningar där det förekommer lyhördhet och störande ljud från närliggande lokaler, och skolsköterskor/skolpsykologer delar ibland rum med annan personal. Genom att flera skolsköterskor och samtliga psykologer har mer än en skola, krävs mycket god planeringsförmåga så att utrustning och andra arbetsmaterial förflyttas mellan skolorna. På de skolor där psykologerna ej har arbetsrum, varierar i stor utsträckning möjligheten att få tillgång till fungerande samtals- och testrum. Detta innebär en belastning i arbetsmiljön och är en patientsäkerhetsfråga då det inte i alla fall kan garanteras arbetsro t.ex. vid testning. Samtidigt finns ett barnperspektiv i att eleven testas i närhet till sin kända skolmiljö. Det blir en avvägning och bedömning vilken samtals- eller testmiljö som är bästa alternativet i varje enskilt fall. Det finns för psykologerna tillgång till ett gemensamt administrativt rum på BOU med centralt testlager samt arkivskåp. Det finns således anledning att på övergripande nivå i förvaltningen hantera frågan om lokaler för elevhälsan i den generella lokalplaneringen, vilket också sker kontinuerligt.

Avvikelsehantering är en pågående och viktig process för att förhindra en vårdskada och ses som en angelägen del i patientsäkerheten.

I takt med att många elever upplever psykisk ohälsa och stress har arbetsbelastningen för EMI/EPI ökat. Efterfrågan på psykologisk och medicinsk kompetens från elever, vårdnadshavare, personal och ledning skall ses mot bakgrund av ett rapporterat högre antal elever som uppvisar psykisk ohälsa och stress. Även samhällets övriga aktörer är hårt belastade, hårt avgränsande i sina uppdrag och väntetider kan vara långa, t ex för vidare utredning av neuropsykiatriska funktionshinder, behandling av depression och gällande sociala stödinsatser.

Utifrån ovanstående arbetar MLA och PLA i samverkan med VC HSL med följande:

- Kontinuerligt förändrings- och utvecklingsarbete, varför Metodstödet uppdateras kontinuerligt
- Egenkontroll av bemanning och resursfördelning inför varje läsår
- Egenkontroll av lokaler och utrustning årligen
- Samordning av löpande inköp och satsningar för att prioritera utifrån behov och kvalitet, t.ex. testmaterial för EPI och medicinsk utrustning för EMI

3.1 Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §

En vårdskada har identifierats och rapporterats in under 2022. Den bedömdes inte ha lett till någon allvarlig vårdskada. Ett kompetensutvecklande arbete utifrån identifierad vårdskada har genomförts under KM.

3.2 Tillförlitliga och säkra system och processer

Egenkontroll av verksamheten sker/har genom året skett genom att:

- avvikelser följs systematiskt upp under verksamhetens KM och i skriftlig återkoppling.
- uppgradering av journalsystemet sker kontinuerligt
- VC HSL, MLA och PLA systematiskt genomför loggkontroller av journalsystemet. Fokus under året har varit ärenden som hela EHT arbetar med och vi har identifierat ett behov av ett mer aktivt arbete kring skapande, avslut och arkivering av ärenden.
- uppdatering av riktlinjer i respektive Metodstöd görs kontinuerligt
- medicinsk-teknisk apparatur servas och genomgås en gång per år
- skolläkarinsatser följs upp och utvärderas mot verksamhetens mål en gång per termin
- inventering av läkemedel görs en gång per termin, samt löpande inför uttag av läkemedel och vaccination. Uppdatering av riktlinjer kring läkemedel har gjorts under 2022.
- kontroll av temperatur i kylskåp görs 1gång/vecka.
- vaccinationsprocessen säkerställs genom att vaccinationstäckning följs upp och ovaccinerade elever erbjuds vaccin.
- psykologernas testmaterial inventeras en gång per termin. Nytt testmaterial inköps vid identifierade behov av uppdatering eller behov av komplement.

3.3 Säker vård här och nu

Medicinskteknisk apparatur kontrolleras en gång per år av Onemed. Beställning av förrådsprodukter har fungerat väl, inga avvikelser på att vaccin levererats fel.

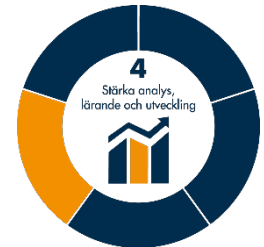
3.3.1 Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Idag används rutinen för avvikelser för att identifiera risker för vårdskada och hanteras enligt given arbetsgång enligt ovan.

3.4 Stärka analys, lärande och utveckling

Kraven på kvalitet, inklusive dokumentation och uppföljningar, har ökat och detta ställer krav på att inhämta kunskap inom hälso- och sjukvårdsområdet för personalen. Egenkontroll av olika insatser ger kunskap kring verksamhetens kvalitet. Resultatet av egenkontroll, uppföljningar och utvärderingar ska sedan rapporteras och återföras till verksamheten för att säkerställa utveckling och förbättring. Detta görs inom Barn- och ungdomsförvaltningen i form av samverkan på KM.

3.4.1 Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Inom ramen för EPI har inkommit fyra avvikelser med avseende på dokumentation.

Skolsköterskorna har under 2022 identifierat olika avvikelser som har med journalföring att göra. Avvikelserna beskrivs nedan och kan bland annat hörröra systemfel i ProRenata, utebliven dokumentation, vaccinationsfrågor, dokumentering i arkiverade journaler. Skolsköterskegruppen har arbetat aktivt med dessa frågor under KM för att säkerställa dokumentationsprocessen. Dokumentering i arkiverade journaler kommer man arbeta vidare med under 2023. Avvikelser som också har inkommit är remissförfrågan från BUP om skolsköterskorna kan vara behjälplig med att kontrollera mätvärden så som blodtryckskontroller när elev är insatt på medicin. Verksamhetschef för HSL har i ett brev till BUP tydliggjort vårdgivaransvaret.

Tabell 1 Avvikelser skrivna inom den egna organisationen EMI, BOU

Ämne	Antal
Basprogrammet	1
Diarieföring	2
Dokumentation	3
PRN system	2
Vaccination	2
Vakans skolskötersketjänst	1

Tabell 2 Avvikelser skrivna av EMI till externa instanser

Exempel på externa instanser: Alströmergymnasiet, BUP, BUM, socialtjänst

Ämne	Antal
Samverkan	3

Tabell 3 Avvikelser skrivna från externa instanser till EMI, BOU

Exempel på externa instanser: Alströmergymnasiet, BUP, BUM, socialtjänst

Ämne	Antal
Dokumentation	2
Samverkan	1
Screening inom basprogrammet	3

Psykologgruppen har under året skrivit totalt fyra avvikelser, samtliga rörande dokumentation. Ingen av avvikelserna har bedömts utgöra grund för någon vårdskada.

3.4.2 Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

Synpunktshandlingen i kommunen kan användas för synpunkter och klagomål från elever och vårdnadshavare i ärenden som härledes arbetet under HSL. Vårdnadshavare upplyses om att denna möjlighet finns utöver möjligheten att kontakta respektive skolsköterska, skolläkare, psykolog eller VC HSL. Synpunkter på omhändertagandet inom EMI/EPI ska alltid tas omhand och vidarebefordras till VC HSL. Klagomål och synpunkter analyseras, bemöts och återkopplas till berörd psykolog, skolsköterska eller skolläkare, samt rektor och berörd elev och vårdnadshavare. Vid stora brister görs anmälan till Inspektionen för Vård och Omsorg, IVO. Vid allvarig vårdskada görs anmälan enligt Lex Maria.

Sammanställning och hanteringen av inkomna synpunkter och klagomål utvecklas för att kunna följa flöden över tid och se mönster och trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet.

Under året har inga formella klagomål eller synpunkter angående patientsäkerhet inkommit till VC HSL eller kommunens klagomålshandling. Det har heller inte skett någon allvarlig vårdskada, anmälan till IVO eller enligt Lex Maria.

Sammantaget gör VC HSL bedömningen att arbetet enligt HSL inom Barn- och ungdomsförvaltningen under 2022 skett på ett patientsäkert sätt.

3.5 Öka riskmedvetenhet och beredskap

Att ständigt öka medvetenheten om vilka risker som kan förekomma och hur dessa kan förekommas eller förebyggas är ett kontinuerligt arbete som ständigt är i fokus inom ramen för allt gemensamt arbete inom EMI och EPI. Detta arbete kan sammanfattas under nedanstående punkter:

- arbeta mer kring medvetenhet om risker och förbättringsarbete, genom dialog i förebyggande syfte, samt hantering av avvikelser
- fortsatt uppdatering av metodstöd
- systematiskt kvalitetsarbete på KM
- kompetensutveckling med skolläkare, Lundströmsmottagning, Skolsköterskekongress och PSIFOS-dagarna, ögonmottagning

4. Mål- och strategiarbete

4.1 Utvärdering av mål och strategier för 2022

Enligt hälso- och sjukvårdslagen är målet för hälso- och sjukvården en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen.

För EMI/EPI är det övergripande målet att säkerställa en god och säker vård som bedrivs av skolsköterskor, skolläkare och psykologer med hög kompetens.

Mål 1: Att under 2022 arbeta med avvikelser utifrån risker och en förbättringsprocess. Vi vill ha en positiv patientsäkerhetskultur där vi har en öppen dialog om hur vi kan förbättra patientsäkerheten i vår verksamhet.

Strategi: Fortsätta regelbundna avstämningar om riskanalys och egenkontroll. Utveckla årshjul för identifierade områden rörande patientsäkerhetsarbetet som MLA/MLA lyfter på kategorimöten för att till exempel tydliggöra nuvarande rutin och föra samtal kring nuvarande eventuella risker. Identifierade risker lyfts av MLA/PLA till verksamhetschef.

Utvärdering: Arbetet med de avvikelser som inkommit under året har skett systematiskt under KM. Ett årshjul för identifierade områden rörande patientsäkerhetsarbetet har tagits fram och blir ett stöd i det fortsatta förbättringsarbetet.

Mål 2: Att under 2022 kontinuerligt följa upp professionens utveckling och behovet av kompetensutveckling.

Strategi: Skolsköterskorna och psykologerna erbjuds varje år möjlighet att delta i skolsköterskekongressen/PSIFOS kompetensutvecklingsdagar som anordnas på nationell nivå. Fortsatt deltagande i nätverk och samverkansforum.

Utvärdering: Under året har både skolsköterskorna och psykologerna erbjudits möjlighet att delta vid respektive kongress/kompetensutvecklingsdagar. Totalt 10 skolsköterskor deltog vid skolsköterskekongressen och fem psykologer deltog vid PSIFOS-dagarna. Det sker även ett systematiskt professionsutvecklande arbete under KM som leds av MLA respektive PLA.

Mål 3: Att under 2022 utveckla metoder för hälsofrämjande och förebyggande insatser ur ett barnperspektiv på grupp- och organisationsnivå.

Strategi: Att på EHT utveckla metoder för hur vi tar till vara på barnens tankar och upplevelser om sin skolsituation och hur vi ska arbeta vidare med resultaten från hälsosamtalen/psykologiska utredningar på grupp och organisationsnivå.

Utvärdering: Alla professioner har uppmuntrats aktivt delta i enheternas SKA-arbete med delanalyser av elevernas måluppfyllelse, trygghet, trivsel och närvaro. Det är viktigt att de enskilda professionernas kompetens kommer till del i enheternas arbete med analys och

planering av insatser på hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande nivå. Psykologerna har hållit utbildningsinsats för kommunens alla elevassistenter kring förhållningssätt och bemötande.

Ett professionsutvecklande och stärkande arbete kring det förebyggande och främjande elevhälsoarbetet har påbörjats under enhetens APT och kommer att fortsätta under 2023.

4.2 Mål och strategier för 2023

Mål 1: Att under 2023 skapa en ändamålsenlig och rättssäker dokumentation

Strategier: under årets professionsmöten (PM) arbeta med att identifiera riskområden kring dokumentation för att sedan kunna utveckla och förbättra denna. En samsyn behövs inom professionerna kring vad som är dokumentation enligt skollag och när det sker enligt HSL. För att nå dit ska en processkarta kring var och hur elevens dokumentation sker tas fram av respektive profession. Ett arbete kring att utveckla en digital avvikelshantering i PRN samt att använda gemensamma mallar som kan ligga i PRN kommer att påbörjas under första delen av året 2023.

Mål 2: Att säkerställa professionens behov av utveckling och kompetensutveckling

Strategi: Skolsköterskor och psykologer erbjuds varje år möjlighet att delta i skolsköterskekongressen/PSIFOS kompetensutvecklingsdagar som anordnas på nationell nivå. Fortsatt deltagande i nätverk och samverkansforum.

Mål 3: Att under 2023 utveckla metoder för hälsofrämjande och förebyggande insatser ur ett barn- och elevperspektiv på grupp- och organisationsnivå.

Strategi: Att på EHT utveckla metoder för hur barns tankar och upplevelser om sin skolsituation tas till vara och hur resultaten från hälsosamtalen/psykologiska utredningar på grupp och organisationsnivå används för hälsofrämjande skolutveckling.

Referenser

Socialstyrelsen (2017). *Socialstyrelsens föreskrifter om ändring i föreskrifterna och allmänna råden (HSLF-FS 2016:40) om journalföring och behandling av personuppgifter i hälso- och sjukvården. HSLF-FS 2017:3*. Stockholm: Socialstyrelsen.

SFS 2010:659. *Patientsäkerhetslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Strålsäkerhetsmyndigheten (2018). *Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om anmälningspliktiga verksamheter. SSMFS 2018:2*.
<https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/publikationer/foreskrifter/ssmfs-2018/SSMFS-20182/>.

Socialstyrelsen (2012). *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete: handbok för tillämpningen av föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2013). *Psykologutredning i skolan*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen. Skolverket (2016). *Vägledning för elevhälsan*. Stockholm: Socialstyrelsen.

Socialstyrelsen (2014). *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS SOSFS 2014:5*. Stockholm. Socialstyrelsen.